تو آغاز هر گفتگوی منی

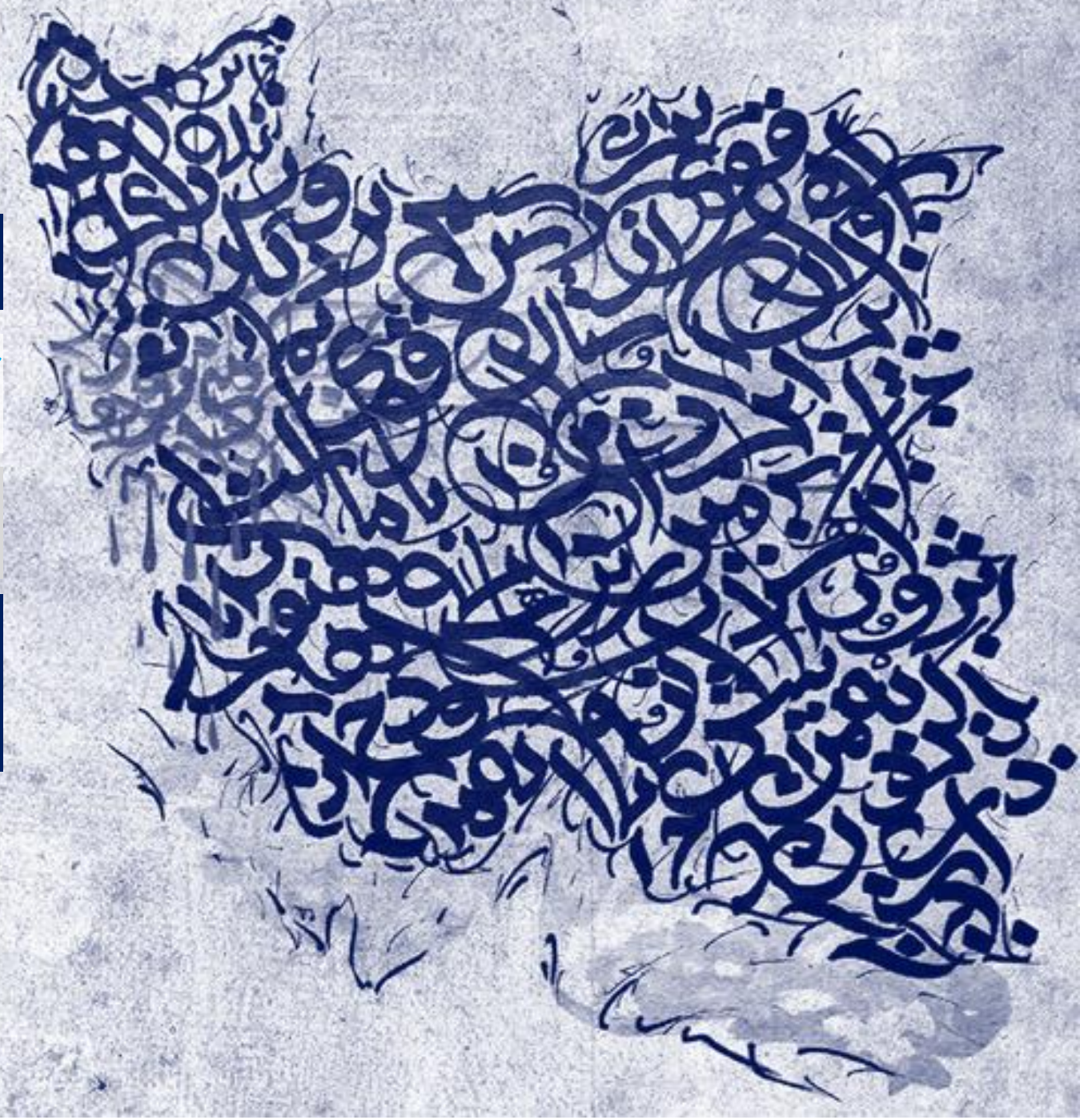
طرح ایران ۲۰۳۵

تصویر ایران ۲۰۳۵ در ذهن های ما

مدیر طرح: مجتبی لشکربلوکی

حامی طرح: نیکوکار نیک اندیش ایران دوست و فعال اقتصادی بخش خصوصی

نسخه ۰۳

خلاصه‌مدیریتی

- می‌خواهیم بدانیم که آینده در ذهن ما ایرانیان مثبت است یا منفی؟ بهتر خواهد شد یا بدتر ؟ امکان دسترسی به پژوهش‌های کشورگستر و ملی وجود ندارد. اگر هم انجام شود معلوم نیست که بتوان نتایج آن را منتشر کرد. لذا تلاشی شد هر چند محدود برای آنکه نظرات بخشی از جامعه را در مورد آینده ایران بدانیم. ادعای تعمیم نتایج به کل جامعه ایرانی وجود ندارد.
- گزارش پیش‌رو تصویری از ادراک، پیش‌بینی‌ها و انتظارات بیش از ۲۳۰۰ نفر از شهروندان ایرانی را در سه بستر مجازی (بله، تلگرام و لینکدین) نسبت به افق سال ۱۴۱۴ (۲۰۳۵) در حوزه‌های سیاست، اقتصاد و معیشت ارائه می‌دهد. این پایش، تلاشی برای واکاویِ ذهنیات جامعه در شرایط بحرانیِ گذار است.
- در این گزارش پاسخ مشارکت‌کنندگان را به ۲۰ سوال با هم مرور می‌کنیم. در انتهای گزارش نیز ۳ ترکیب تحلیلی از نتایج نظرسنجی ارائه شده است.
- امیدواریم این نظرسنجی‌ها در مقیاس وسیع انجام شود و نتایج آن به اشتراک گذاشته شود.

هدف گزارش

هدف این گزارش ارائه تصویر و تصـوری است که بخش کوچکی از جامعه در مـورد ایران دارد. ایران ۲۰۳۵ چه شکلی است؟ اوضاع بهتر شده یا بدتر یا همین وضعیت مانده است؟

فهرست مطالب

سیاست داخلی و خارجی و نظام حکمرانی	۶
دالان باریک توسعه	۱۰
آزادی اقتصادی و ثبات اقتصادی	۱۳
معیشت و رفاه	۱۶
سوالات غیرمستقیم در مورد آینده ایران	۲۰
مرغ همسایه غاز است؟	۲۶
اهرم تغییر وضعیت موجود ایران به وضعیت مطلوب	۲۹
سوالات تکمیلی	۳۱

آینده ایران چه شکلی است؟ بفروشیم و برویم یا بمانیم و بسازیم؟

- خُب! برای پاسخ دادن به این سوال می‌توانستم با ۲۰ نفر از دوستان در طول سه روز در کافه مختلف قرار بگذارم و از آنان نظرخواهی کنم. حالا من آمده‌ام به جای ۲۰ نفر با بیش از ۲۳۰۰ نفر از دوستان دیده و نادیده‌ام در سه فضای مجازی مختلف قرار گذاشته‌ام و با هم تعامل کرده‌ایم در مورد پیش‌بینی‌های‌مان در مورد ایران.
- این نتایج قابل تعمیم به کل جامعه ایران نیست. اما شاید اطلاعات خوبی به ما بدهد.
- عمداً در سه کافه مختلف با این دوستان قرار گذاشتم.
  - در کافه بله (پیام‌رسان بله)
  - در کافه تلگرام
  - در کافه لینکدین
- وقتی جواب‌هایشان را مرور می‌کنیم، می‌بینیم که آدم‌هایی که در کافه بله هستند، تفاوت معناداری با دو گروه دیگر دارند. مثلاً آن‌هایی در بله هستند، حدود سه برابر لینکدینی‌ها و تلگرامی‌ها تلویزیون و صدا و سیمای ملی را نگاه می‌کنند و می‌شنوند. کمی سن و سال دارتر هستند. میزان امیدواری‌شان نسبت به برخی موضوعات کاملاً متفاوت با دو گروه دیگر است.
- فضای تلگرام را همه‌تان می‌شناسید. اما اگر فضای لینکدین را نمی‌شناسید، این را بگویم که در اینجا بیشتر دانشگران (یقه سفیدها، کارشناسان، مشاوران، تحلیل‌گران و ... فعال هستند).
- حالا سوال‌ها و جواب‌ها را با هم مرور کنیم.

پیش‌بینی ایران ۲۰۳۵
از منظر سیاست داخلی، خارجی و نظام حکمرانی

حوزه روابط بین الملل

کدامیک از حالت‌های زیر در مورد سطح تعامل ایران با جهان در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
تداوم سطح رابطه فعلی با روسیه و چین، تنش با آمریکا و اروپا، باقی ماندن تحریم‌ها.	۳۴٪	۳۹٪	۳۶٪	۸۶۸	۳۷٪
اتحاد استراتژیک با چین و روسیه، تنش با آمریکا و اروپا، باقی ماندن تحریم‌ها.	۲۵٪	۱۲٪	۱۶٪	۳۶۱	۱۶٪
تعامل هم‌زمان و متوازن با غرب (آمریکا و اروپا) و شرق (چین و روسیه)، رفع تحریم، اتصال به نظام مالی و اقتصادی جهان	۴۱٪	۴۹٪	۴۸٪	۱۰۹۷	۴۷٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

یک سوم پاسخ دهندگان گفته اند که وضعیت فعلی ایران تغییری نخواهد کرد، اما دو سوم امیدوار به تغییرند. از میان دو سوم باقی مانده تعداد کسانی که گفته اند ایران استراتژی موازنه مثبت (تعامل همزمان با بلوک شرق و غرب را انتخاب می کند) سه برابر کسانی هستند که استراتژی شرق گرایی را برای ایران پیش بینی کرده اند. (۱۰۹۷ نفر به ۳۶۱ نفر)

حوزه سیاست داخلی و آزادی سیاسی

کدامیک از سناریوهای زیر در مورد وضعیت سیاست داخلی در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
فضای سیاسی کاملاً کنترل شده است. انتخابات وجود ندارد یا اگر دارد، کاملاً فرمایشی است. رسانه‌های آزاد وجود ندارند.	۱۸٪	۲۴٪	۲۳٪	۵۲۲	۲۲٪
انتخابات وجود دارد، اما کنترل شده و کم‌رونق است. احزاب ملی، مستقل و مؤثر که کاندیداها را معرفی، حمایت و تغذیه کنند و پاسخگوی عملکرد آنان به مردم باشند، وجود ندارند.	۴۷٪	۴۷٪	۴۹٪	۱۱۰۷	۴۸٪
رسانه‌های کاملاً آزاد و مستقل وجود دارند که به راحتی حکومت را نقد می‌کنند. نظام انتخابات آزاد مبتنی بر حزب وجود دارد (احزاب کاندیداها را معرفی و تغذیه می‌کنند و پاسخگوی عملکرد آنان به مردم هستند).	۳۴٪	۲۹٪	۲۸٪	۶۹۷	۳۰٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

حدود ۳۰٪ از پاسخ دهندگان تصویری به مراتب بهتر از امروز دارند و ۷۰٪ جامعه یا امید جدی به بهبود شرایط ندارند یا انتظار شرایط بدتری را می‌کشند.

سیاست داخلی و شیوه حکمرانی

کدامیک از سناریوهای زیر در مورد انطباق و یکی بودن اولویت‌های حکومت با مطالبات و انتظارات مردم نسبت به امروز در سال ۲۰۳۵ (۱۴۱۴) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
بیشتر خواهد شد.	۵۰٪	۴۶٪	۴۶٪	۱۰۸۲	۴۷٪
مشابه وضعیت موجود است.	۲۶٪	۲۴٪	۲۳٪	۵۶۵	۲۴٪
کمتر خواهد شد.	۲۴٪	۳۰٪	۳۰٪	۶۷۹	۲۹٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

حدود نیمی از مردم امیدوارند که نزدیکی اولویت های حکومت به انتظارات جامعه بیشتر شود و یک چهارم هم انتظار تغییرات جدی ندارند. این بار پاسخ دهندگان در بله کمی امیدوارتر به نظر می رسند.

پیش‌بینی ورود به دالان باریک توسعه

دالان باریک توسعه (= آزادی)

«دالان باریک آزادی» (The Narrow Corridor) نظریه‌ای است از دارون عجم اوغلو و جیمز رابینسون که در کتابی به همین نام منتشر شده است.

ایده اصلی بسیار ساده اما عمیق است: آزادی زمانی شکل می‌گیرد که هم دولت قدرتمند باشد و هم جامعه قدرتمند؛ اما هیچ کدام نتوانند دیگری را کاملا تحت سلطه خود درآورند.

چرا «دالان باریک»؟ دو خطر در دو طرف وجود دارد:

۱. دولت ضعیف منجر به بی‌نظمی و خشونت و بی‌دولتی. اگر دولت بیش از حد ضعیف باشد، نمی‌تواند قانون، امنیت و حقوق افراد را تضمین کند. نتیجه می‌تواند ناامنی، خشونت و سلطه گروه‌های محلی باشد.

۲. دولت بیش از حد قدرتمند منجر به استبداد می‌شود. اگر دولت بسیار قدرتمند باشد ولی جامعه نتواند آن را مهار کند، دولت می‌تواند حقوق و آزادی‌های مردم را محدود کند. بنابراین آزادی در یک دالان باریک میان این دو وضعیت قرار دارد.

سوال بعدی ما به همین موضوع بازمی‌گردد.

سوال و گزینه‌ها در مورد دالان باریک آزادی

کدامیک از سناریوهای زیر در مورد وضعیت حکومت و جامعه در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
حکومت قدرتمند، جامعه توانمند (حکومت قدرتمند است و توان اداره کشور را دارد اما مقید و پاسخگو به جامعه‌ای متشکل و توانمند است. جامعه بر دولت نظارت مؤثر دارد).	۴۱٪	۳۲٪	۳۲٪	۷۸۶	۳۴٪
حکومت مسلط، جامعه مقهور (حکومت قدرتمند و غیرپاسخگو است یعنی توان اداره کشور را دارد ولی به جامعه که غیرمتشکل و ضعیف است پاسخگو نیست، جامعه توان مهار حکومت را ندارد).	۲۳٪	۲۰٪	۲۲٪	۴۹۱	۲۱٪
حکومت ضعیف، جامعه ناتوان (حکومت ناتوان در تأمین امنیت، اجرای قانون و ارائه خدمات عمومی است و جامعه نیز نمی‌تواند قدرت دولت را مهار کند).	۲۳٪	۳۴٪	۳۰٪	۷۱۷	۳۱٪
حکومت ضعیف، جامعه قوی (جامعه از قدرت و ظرفیت برخوردار است و می‌تواند دولت را تا حدی مهار کند، اما خود دولت توانایی کافی برای اجرای قانون، تأمین امنیت و ارائه خدمات عمومی ندارد).	۱۴٪	۱۴٪	۱۵٪	۳۳۲	۱۴٪

نتایج نشان می‌دهد که یک سوم معتقدند که ما به دالان باریک توسعه خواهیم رسید. ۳۱٪ بدترین گزینه را انتخاب کرده‌اند (جامعه و دولت هر دو ضعیف) و باقی در این میانه‌اند. اهالی بله امیدوارترین گروه هستند.

پیش‌بینی ایران ۲۰۳۵
از منظر آزادی اقتصادی و ثبات اقتصادی

سوال و گزینه‌ها در حوزه آزادی اقتصادی

کدامیک از سناریوهای زیر در مورد محیط کسب وکار ایران در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
کارآفرینان و سرمایه‌گذاران انگیزه پایینی دارند، بخش دولتی، شبه دولتی و حاکمیتی سهم بسیار بالایی در اقتصاد و تولید دارند،کالاها و خدمات زیادی قیمت‌گذاری دولتی می‌شوند.	۳۱٪	۳۸٪	۳۴٪	۸۲۴	۳۵٪
کارآفرینان و سرمایه‌گذاران انگیزه متوسطی دارند، بخش دولتی، شبه دولتی و حاکمیتی سهم بالایی در اقتصاد و تولید دارند،کالاها و خدمات محدودی قیمت‌گذاری دولتی می‌شوند.	۳۴٪	۳۰٪	۳۵٪	۷۳۹	۳۲٪
کارآفرینان و سرمایه‌گذاران انگیزه بالایی دارند، بخش دولتی، شبه دولتی و حاکمیتی سهم کمی در اقتصاد و تولید دارند، کالاها و خدمات بسیار کمی قیمت‌گذاری دولتی می‌شوند.	۳۶٪	۳۳٪	۳۱٪	۷۶۳	۳۳٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

در این سوال پاسخ دهندگان به سه دسته مساوی تقریباً تقسیم شده‌اند. ولی اگر دو گزینه اول و دوم را با هم در نظر بگیریم، آنگاه دو سوم پاسخ دهندگان امیدی به باز شدن فضای اقتصادی ایران ندارند و همچنان دولت را مداخله‌گر و در عین حال مهم‌ترین بازیگر اقتصاد برای ده سال آینده تصور می‌کنند.

سوال و گزینه‌ها در حوزه ثبات اقتصادی

کدامیک از حالت‌های زیر در مورد میزان ثبات اقتصادی ایران در سال ۲۰۳۵ (۱۴۱۴) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
سه سال است که تورم در زیر ۱۰ ٪ تثبیت شده است (سال‌های ۱۴۱۲، ۱۴۱۳و ۱۴۱۴).	۲۴٪	۲۵٪	۲۲٪	۵۵۸	۲۴٪
سه سال است که تورم بین ۱۱ تا ۳۰ ٪ ماندگار شده است (سال‌های ۱۴۱۲، ۱۴۱۳و ۱۴۱۴).	۳۸٪	۳۴٪	۳۹٪	۸۳۲	۳۶٪
سه سال است که تورم بالاتر از ۳۱ ٪ ماندگار است (سال‌های ۱۴۱۲، ۱۴۱۳و ۱۴۱۴).	۳۹٪	۴۱٪	۳۹٪	۹۳۶	۴۰٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

تورم در اکثر مطلق کشورهای جهان تک رقمی است. اما حتی برای ده سال آینده کمتر از یک چهارم پاسخ دهندگان امیدواری به تورم تک رقمی برای ایران ده سال آینده دارند. حدود یک سوم تورم ۱۱ تا ۳۰ درصدی را در نظر می‌گیرند. اگر تورم زمان انتشار این پرسشنامه را (۸۰+٪) در نظر بگیریم، آنگاه می‌توان گفت که ۶۰٪ جامعه انتظار دارند که اوضاع نسبت به امروز به مراتب بهتر باشد.

پیش‌بینی ایران ۲۰۳۵
از منظر سطح معیشت و رفاه

سوال و گزینه‌ها در مورد وضعیت معیشت و سطح زندگی

در مورد وضعیت معیشت و سطح زندگی سال ۱۴۱۴ (۲۰۳۵) نسبت به سال ۱۴۰۵ کدامیک از حالت‌های زیر محتمل‌تر خواهد بود؟

	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
بهتر خواهد شد.	۵۱٪	۵۰٪	۵۱٪	۱۱۸۱	۵۱٪
بدتر خواهد شد.	۳۲٪	۳۶٪	۳۵٪	۸۱۲	۳۵٪
مشابه وضعیت موجود است.	۱۸٪	۱۴٪	۱۴٪	۳۳۳	۱۴٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

این یکی از مهم‌ترین سوالات پرسشنامه بود. سوالی که تجمیع بسیاری از فاکتور و نگرش کلی پاسخ دهندگان را نسبت به آینده ایران نشان می‌داد و نتایج جذاب است. اختلاف معناداری بین پاسخ دهندگان سه پلتفرم به چشم نمی‌خورد. اگر شرایط امروز را بدد در نظر بگیریم (با کاهش درآمد سرانه، رشد اقتصادی منفی و تورم هشتاد درصدی) آنگاه نیمی از پاسخ دهندگان به آینده بهتر امیدوارند.

سوال و گزینه در حوزه جایگاه ایران در جهان از نظر وضعیت رفاهی

در بخشی از پرسشنامه دو سوال پیاپی پرسیده شد؟ در سال ۲۰۳۵ (۱۴۱۴) اگر ایران را در مجموع از نظر شاخص های رفاهی و معیشتی (مانند درآمد، دسترسی به آب سالم و برق، سواد، درمانگاه، غذای کافی، اینترنت و ...) با دیگر کشورهای جهان مقایسه کنیم، کدام گزینه محتمل‌تر خواهد بود؟ و سوال بعدی اکنون (۱۴۰۵) از منظر همان شاخص ها کجا ایستاده ایم؟

	گزینه‌ها	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از کل
پیش‌بینی وضعیت آتی در ۱۴۱۴	در آن سال جزو یک سوم بالایی (برتر) کشورهای جهان خواهد بود.	۳۱٪	۱۷٪	۲۰٪	۴۸۱	۲۱٪
	در آن سال جزو یک سوم میانی (وسط) کشورهای جهان خواهد بود.	۴۲٪	۴۶٪	۴۶٪	۱۰۴۵	۴۵٪
	در آن سال جزو یک سوم پایین‌تر (آخر) کشورهای جهان خواهد بود.	۲۷٪	۳۷٪	۳۵٪	۸۰۰	۳۴٪
	جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪
ارزیابی وضعیت موجود در ۱۴۰۵	ایران اکنون جزو یک سوم برتر کشورهای جهان است.	۱۵٪	۷٪	۶٪	۲۰۳	۹٪
	ایران اکنون جزو یک سوم میانی کشورهای جهان است.	۴۹٪	۴۳٪	۵۱٪	۱۰۶۹	۴۶٪
	ایران اکنون جزو یک سوم پایین‌تر کشورهای جهان است.	۳۶٪	۵۰٪	۴۲٪	۱۰۵۴	۴۵٪
	جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

○ برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه

نتایج این دو سوال بسیار مهم است.

در پاسخ ها، گزینه برتر، گزینه دوم است که ایران را در یک سوم میانی کشورهای جهان ارزیابی می کند. در وضعیت فعلی (۱۴۰۵) برابر با ۴۶٪ و در آینده (۱۴۱۴) با ۴۵٪ یعنی اکثریت مردم قائل هستند که در میانه کشورهای جهان هستیم و خواهیم بود. اما مهم ترین نکته این جدول در تغییرات جدول نهفته است.

۴۵٪ پاسخ دهندگان وضعیت فعلی ایران را در یک سوم پایینی کشورهای جهان دانسته اند و فقط ۹٪ در یک سوم بالایی. ولی در ۱۴۱۴، ۲۱٪ پاسخ دهندگان معتقدند که می توانیم جزو یک سوم بالایی باشیم. یعنی تعداد این افراد بیش از دو برابر شده است. به نظر می رسد که ۱۱٪ از کسانی که امروز ما را در بدترین حالت تصور می کنند ده سال آینده را بهتر از امروز می دانند و امیدوارند که به لیگ دسته دو صعود کنیم و همین طور ۱۱٪ از دسته دومی های امروز ما را مستعد رفتن به لیگ دسته یک می دانند.

در مجموع به نظر می رسد با این که وضعیت امروز بسیار نامطلوب ارزیابی می شود (با ۴۵٪ در لیگ دسته سوم) اما آینده از نگاه پاسخ دهندگان مثبت تر از امروز است.

سنجش نگاه به ایران ۲۰۳۵
به صورت غیرمستقیم و سنجه های جانبی

خروج نخبگان (مهاجرت نخبگان)

کدامیک از حالت‌های زیر در مورد میزان مهاجرت نخبگان در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
میزان مهاجرت نخبگان بیشتر از بازگشت و ورود نخبگان است.	۴۶٪	۵۱٪	۴۹٪	۱۱۵۳	۵۰٪
ورود با خروج برابر است. میزان مهاجرت نخبگان مساوی میزان بازگشت و ورود نخبگان است.	۲۱٪	۲۳٪	۲۵٪	۵۳۹	۲۳٪
میزان بازگشت و ورود نخبگان بیشتر از مهاجرت نخبگان است.	۳۴٪	۲۶٪	۲۶٪	۶۳۴	۲۷٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

این سوال و سوال دیگر (مهاجرت سرمایه) از آن جهت اهمیت دارد که به صورت غیرمستقیم تصویر از آینده را از پاسخ دهندگان جویا می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که ۵۰٪ پاسخ دهندگان وضعیت بهتری را نسبت به امروز ترسیم کرده‌اند. (چه کسانی که گفته‌اند خالص مهاجرت مثبت می‌شود و چه کسانی که گفته‌اند خالص مهاجرت صفر می‌شود) و یک نکته قابل تأمل آنکه پاسخ دهندگان در بله در این سوال بدبین‌ترین گروه بوده‌اند و در انتخاب بدترین گزینه ۸٪ تفاوت با دو گروه دیگر داشته‌اند.

خروج سرمایه (مهاجرت سرمایه)

کدامیک از وضعیت‌های زیر در مورد وضعیت ورود و خروج سرمایه در سال ۲۰۳۵ (۱٤۱٤) محتمل‌تر خواهد بود؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
میزان خروج سرمایه بیشتر از ورود سرمایه است (فرار سرمایه رخ می‌دهد).	۳۹٪	۴۷٪	۴۴٪	۱۰۴۴	۴۵٪
میزان ورود سرمایه در توازن با خروج سرمایه است.	۱۸٪	۱۸٪	۱۸٪	۴۲۱	۱۸٪
میزان ورود سرمایه بیشتر از خروج سرمایه است (جذب سرمایه رخ می‌دهد).	۴۲٪	۳۵٪	۳۸٪	۸۶۱	۳۷٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

همانگونه که قبلاً گفته شد این سوال و سوال قبلی (مهاجرت نخبگان) از آن جهت اهمیت دارد که به صورت غیرمستقیم تصویر از آینده را از پاسخ دهندگان جویا می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که ۶۳٪ پاسخ دهندگان وضعیت بهتری را نسبت به امروز ترسیم کرده‌اند. (چه کسانی که گفته‌اند خالص ورود سرمایه مثبت می‌شود و چه کسانی که گفته‌اند خالص ورود سرمایه صفر می‌شود) و مجدداً بدبین‌ترین گروه، پاسخ دهندگان در بله بوده‌اند.

کره جنوبی یا کره شمالی؟

فکر می‌کنید ده سال آینده به سمت کدام کشور حرکت کرده‌ایم؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
به سمت کره جنوبی حرکت کرده‌ایم.	۳۱٪	۳۷٪	۳۷٪	۸۳۴	۳۶٪
به سمت کره شمالی حرکت کرده‌ایم.	۱۸٪	۲۳٪	۲۱٪	۵۰۵	۲۲٪
نه به سمت کره شمالی نزدیک می‌شویم و نه به کره جنوبی؛ تقریباً همین جایی که هستیم می‌مانیم.	۵۱٪	۴۰٪	۴۲٪	۹۸۷	۴۲٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

نتایج نشان می دهد که آنان که گزینه بهتر شدن را انتخاب کرده اند (کره جنوبی) بیش از ۱.۵ برابر تعداد کسانی هستند که کره شمالی (بدتر) شدن را انتخاب کرده اند و از هر ده نفر، چهار نفر نیز گفته اند که کره جنوبی خواهیم شد و نه کره شمالی، همین حوالی اینجایی که هستیم خواهیم ماند. باز مجدداً هالی بله کاملا نظر متفاوتی دارند یا اینکه وضعیت موجود را خیلی بد نمی دانند و یا اینکه امیدی به صعود و یا سقوط جدی ندارند.

تمایل و تصمیم به مهاجرت

از الان تا سال ۱۴۱۴ (۲۰۳۵) کدامیک از گزینه‌ها به تصمیم شما نزدیک‌تر است؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
در طی ده سال آینده مهاجرت نخواهم کرد.	۵۹٪	۴۲٪	۳۸٪	۱۰۲۸	۴۴٪
در طی ده سال آینده اگر مجبور شوم مهاجرت می‌کنم.	۹٪	۱۹٪	۱۹٪	۳۹۲	۱۷٪
در طی ده سال آینده اگر موقعیت پیش آید شاید مهاجرت کنم.	۱۶٪	۱۷٪	۱۹٪	۴۰۲	۱۷٪
در طی ده سال آینده مهاجرت خواهم کرد.	۳٪	۹٪	۱۱٪	۱۹۰	۸٪
در طی ده سال آینده می‌خواهم که مهاجرت کنم ولی به دلایلی نمی‌توانم.	۱۲٪	۱۴٪	۱۴٪	۳۱۴	۱۳٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

این سوال نیز یکی از مهمترین سنجه های غیرمستقیم ما برای سنجش وضعیت آینده است. ۶۱٪ پاسخ دهندگان یا مهاجرت نمی کنند یا اگر مجبور شوند مهاجرت می کنند (حدود دو سوم) و فقط ۸٪ به صورت جدی به مهاجرت می اندیشند که البته این هم عدد تأسف باری است اما در مجموع بوی امید از انتخاب گزینه ها برمی آید و البته در این میان شکاف معناداری در ماندن بین بله و دو گروه دیگر وجود دارد.

مقایسه با پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان

- مقایسه نظرسنجی محدود ما با پیمایش ملی ارزش و نگرش‌های ایرانیان (۱۴۰۲) نیز جذاب است. در آن پیمایش از بیش از ۱۵ هزار نفر از سراسر کشور پرسیده شد که «اگر شرایط فراهم باشد حاضرید برای همیشه از ایران بروید؟ نتایج به این شکل بود که ۳۸.۶٪ پاسخگویان حاضرند در صورت فراهم بودن شرایط برای همیشه از ایران مهاجرت کنند. ۶۱.۴٪ نیز تمایلی به مهاجرت ندارند.

گزینه‌ها	درصد معتبر	درصد نسبی	فراوانی
بله	۳۸.۶	۳۸	۶۰۳۹
خیر	۶۱.۴	۶۰.۶	۹۶۲۴
بی‌پاسخ	-	۱.۴	۲۱۵
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۵۸۷۸

تحلیل مقایسه‌ای

هر چند دو سوالی که در این نظرسنجی محدود ما و پیمایش ملی پرسیده شده است متفاوت است اما در نظرسنجی محدود ما درصد افرادی که دو گزینه در طی ده سال آینده مهاجرت نخواهم کرد و فقط اگر مجبور شوم مهاجرت می‌کنم را انتخاب کرده‌اند، معادل ۶۱٪ است یعنی مساوی با کسانی که در پیمایش ملی گفته‌اند تمایلی به مهاجرت ندارند.

سوال مرغ همسایه؛ غاز است؟

محل تولد مطلوب شما کجاست؟

دوست داشتید در کدام کشور متولد می‌شدید؟

	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
عربستان	۱٪	۲٪	۱٪	۳۶	۲٪
ترکیه	۷٪	۱۳٪	۱۰٪	۲۵۲	۱۱٪
ایران	۷۷٪	۶۵٪	۶۶٪	۱۵۷۵	۶۸٪
عمان	۷٪	۶٪	۸٪	۱۶۲	۷٪
امارات	۸٪	۱۳٪	۱۳٪	۲۷۴	۱۲٪
افغانستان	۰٪	۰٪	۰٪	۰	۰٪
پاکستان	۰٪	۰٪	۰٪	۰	۰٪
ترکمنستان	۱٪	۱٪	۱٪	۲۷	۱٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه: شاید بتوان این سوال را احساس برانگیزترین پرسش این پرسشنامه دانست. علی رغم همه چالش‌ها و در اوج جنگ و تحریم و تورم از هر ۱۰ نفر ۷ نفر دوست داشتند که در ایران متولد می شدند و امارات و ترکیه با همه تصویرسازی ها و برندپردازی هایی که کرده اند با ایران (گزینه اول) فاصله پر نشدنی دارند از عربستان با ۲٪ هم نمی شود سخنی به میان آورد.

من اینجا ریشه در خاکم....

پاسخ شگفت‌آور به سوال دوست داشتید در کدام کشور متولد می‌شدید؟ که در آن ۶۸٪ ایران را انتخاب کردند (با وجود بحران‌های شدید اقتصادی و سیاسی و فاصله زیاد با امارات، ترکیه و ...)، با نظریه دلبستگی به مکان-سرزمین (Place Attachment) قابل تفسیر است.

هویت اجتماعی، ریشه‌های فرهنگی، پیوندهای عاطفی و تعلق سرزمینی در ایرانیان به قدری عمیق است که نارضایتی‌های کارکردی و ساختاری (مربوط به سیاست یا اقتصاد) به سادگی نمی‌تواند ریشه‌های تعلق ملی را بخشکاند؛ عاملی که مانع از گسست کامل روانی جامعه از وطن می‌شود.

سوال در مورد اهرم تغییر وضعیت موجود به مطلوب؛ درون یا بیرون؟ بالا یا پایین؟

سوال و گزینه در مورد اهرم تغییر وضعیت موجود به مطلوب

اگر بخواهید از بین اهرم‌های مختلف، مهم‌ترین اهرم بهبود اساسی وضعیت ایران را انتخاب کنید، کدام گزینه را انتخاب خواهید کرد؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
اراده حاکمیت که می‌تواند ناشی از تغییر عقیده مدیران ارشد باشد یا تغییر مدیران ارشد.	۳۴٪	۳۲٪	۳۴٪	۷۶۲	۳۳٪
اراده ملت؛ آگاهی و خواست جمعی مردم که از طریق فشار افکار عمومی و مطالبه‌گری فعال منجر به تغییر خواهد شد.	۵۹٪	۵۳٪	۵۱٪	۱۲۴۴	۵۳٪
اراده بیرونی و نظام بین الملل (فشارهای بیرونی، جنگ، تحریم و ...)	۸٪	۱۵٪	۱۵٪	۳۲۰	۱۴٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

اکثریت نسبی پاسخ دهندگان تغییر را در درون و از پایین می دانند. اراده ملت! تفاوت معنادار جالبی وجود دارد و آن اینکه اهالی بله، نصف دو گروه دیگر به فشار بیرونی به عنوان اهرم تغییر و توسعه باور دارند. البته در مجموع ۱۴٪ از جامعه دل از داخل (چه از بالا و حاکمیت و چه از پایین و مردم) کنده اند و چشم امید به خارج از مرزها دوخته اند.

سوالات تکمیلی

میزان اطمینان

چقدر به پیش‌بینی‌هایی که در مورد آینده ده ساله ایران کرده‌اید مطمئن هستید؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
خیلی زیاد	۱۴٪	۱۲٪	۱۱٪	۲۸۱	۱۲٪
زیاد	۴۳٪	۳۸٪	۴۰٪	۹۲۰	۴۰٪
متوسط	۳۷٪	۴۵٪	۴۲٪	۹۹۱	۴۳٪
کم	۵٪	۵٪	۵٪	۱۱۰	۵٪
بسیار کم	۱٪	۱٪	۲٪	۲۴	۱٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه: همانگونه که انتظار می رفت اکثریت افراد کمتر به خود شک می کنند و گزینه های متوسط و زیاد بیشترین رای را آورده اند. دلایل علمی این پدیده زیاد است اما فقط یک مورد را با هم مرور کنیم. فرد تصور می کند پاسخ «اطمینان کم یا بسیار کم» ممکن است نشانه ضعف، ناآگاهی یا عدم تخصص تلقی شود. دلایل بیش از این هاست.

وضعیت سنی پاسخ دهندگان

چند ساله هستید؟

	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
زیر ۲۰ سال	۰٪	۱٪	۰٪	۱۲	۱٪
۲۱ تا ۳۰ سال	۶٪	۸٪	۸٪	۱۸۴	۸٪
۳۱ تا ۴۰ سال	۱۶٪	۱۹٪	۲۲٪	۴۴۹	۱۹٪
۴۱ تا ۵۰ سال	۳۶٪	۳۴٪	۴۰٪	۸۳۱	۳۶٪
۵۱ تا ۶۰ سال	۳۰٪	۲۲٪	۱۹٪	۵۳۰	۲۳٪
۶۱ تا ۷۰ سال	۱۰٪	۱۳٪	۹٪	۲۶۳	۱۱٪
۷۱ به بالا	۲٪	۳٪	۱٪	۵۷	۲٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

طبق آنچه انتظار می رفت افراد بین ۳۰ تا ۶۰ سال بیشترین سهم را در پاسخ دهندگان داشتند. همین نکته نشان می دهد که تعمیم نتایج این پرسشنامه به افراد بالای ۷۰ و افراد زیر ۲۰ سال امکان ناپذیر است. نکته جالب دیگر اینکه اهالی بله مسن تر از دو گروه دیگر ند. و جوان ترین آن ها نیز لینکدینی ها هستند.

سوال و گزینه در مورد میزان مشاهده و مراجعه به صدا و سیمای ملی

به صورت متوسط چند ساعت در روز صدا و سیمای ملی (رادیو و تلویزیون رسمی) را نگاه می کنید یا می‌شنوید؟	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
صفر دقیقه	۳۶٪	۶۷٪	۶۵٪	۱۴۱۰	۶۱٪
کمتر از نیم ساعت	۲۸٪	۲۰٪	۲۲٪	۵۱۳	۲۲٪
نیم ساعت تا یک ساعت	۱۵٪	۷٪	۷٪	۲۰۳	۹٪
یک ساعت تا دو ساعت	۱۴٪	۴٪	۴٪	۱۳۸	۶٪
بیشتر از دو ساعت	۷٪	۲٪	۲٪	۶۲	۳٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

برداشت تحلیلی و نکات قابل توجه:

این سوال برای آن پرسیده شد که در تحلیل های همبستگی بسنجیم که آیا ارتباطی میان مخاطب صدا و سیما بودن و نظرات وجود دارد یا خیر؟ همانگونه که مشاهده می کنید در صورتی که یک ضرب و تقسیم انجام دهیم پاسخ دهندگان به بله دو برابر لینکدینی ها و تلگرامی ها تلویزیون نگاه می کنند و اکنون تفاوت بین نگاه اهالی بله با لینکدینی ها و تلگرامی ها در بسیاری از پاسخ ها معنادار می شود.

ادامه تحلیل صدا و سیما

- ۶۱٪ از کل پاسخ‌دهندگان هیچ‌گونه استفاده‌ای از صدا و سیما ندارند (صفر دقیقه)؛ این در حالی است که کاربران پیام‌رسان (بله) حدود ۳ برابر بیشتر از کاربران تلگرام و لینکدین تلویزیون نگاه می‌کنند و دیدگاه‌های آن‌ها در شاخص‌هایی نظیر امید به سیاست‌های حاکمیتی و ارزیابی تغییرات تفاوت معناداری دارد.

- انحصار رسانه ملی شکسته شده و فضای عمومی به سمت چندپارگی و مرجعیت‌های موازی رفته است. هر راهبرد ارتباطی و فرهنگی باید چندپلتفرمی، مبتنی بر اعتماد و پاسخگو باشد؛ در غیر این صورت، شکاف بین «جامعه آنلاین» و «حاکمیت» عمیق‌تر می‌شود.
- مرجعیت رسانه‌ای انحصاری عملاً فروپاشیده و جامعه به جزایر ارتباطی مختلف تقسیم شده است. عدم توازن در دریافت اطلاعات باعث شکل‌گیری **واقعیت‌های موازی** در میان اقشار مختلف جامعه (مثلاً کاربران بله در برابر تلگرام و لینکدین) شده است که سیاست‌گذاران فرهنگی و ارتباطی نمی‌توانند با یک فرمول واحد برای کل جامعه تصمیم‌گیری کنند. اگر می‌شد همین پرسشنامه را در سروش، ایتا و اینستاگرام تکرار کرد، احتمالا شکاف جدی‌تر می‌بود.

سوال درمورد تحصیلات پاسخ دهندگان

تحصیلات شما در چه رشته‌ای است؟

	بله ۴۵۶ نفر	تلگرام ۱۲۸۵نفر	لینکدین ۵۸۵نفر	کل پاسخ دهندگان	سهم از فراوانی
هنر	۱٪	۲٪	۲٪	۴۴	۲٪
علوم کشاورزی و منابع طبیعی	۲٪	۳٪	۱٪	۵۰	۲٪
علوم مهندسی	۳۲٪	۳۷٪	۳۹٪	۸۵۴	۳۷٪
علوم پایه	۷٪	۷٪	۵٪	۱۵۷	۷٪
علوم انسانی و اجتماعی	۵۰٪	۳۶٪	۴۰٪	۹۲۵	۴۰٪
علوم پزشکی و پیراپزشکی	۳٪	۷٪	۶٪	۱۴۴	۶٪
سایر	۵٪	۴٪	۵٪	۱۰۷	۵٪

در چه سطحی تحصیل کرده‌اید؟

دیپلم و زیر دیپلم	۰٪	۵٪	۲٪	۸۱	۳٪
فوق دیپلم	۱٪	۳٪	۲٪	۵۶	۲٪
کارشناسی	۱۸٪	۲۹٪	۲۲٪	۵۷۹	۲۵٪
کارشناسی ارشد	۵۰٪	۴۱٪	۴۸٪	۱۰۳۴	۴۴٪
دکتری	۳۰٪	۲۲٪	۲۶٪	۵۷۶	۲۵٪
جمع	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۲۳۲۶	۱۰۰٪

۲۴ تحلیل راهبردی پایانی

تحلیل ترکیبی- پیام راهبردی اول

- بین ۲۲ تا ۳۵٪ نمونه آماری مورد بررسی عملاً نگاهی کاملاً ناامیدانه و سیاه به آینده ایران دارند و عملاً می توان این بخش از جامعه را گروه از دست رفته نامید. این **گروه از دست رفته** خود را در چه سوالاتی نشان می دهند؟

- در بخش سوال کره شمالی یا جنوبی؟ ۲۲٪ گفته اند به کره شمالی نزدیک خواهیم شد.
- در بخش سوال دالان باریک توسعه ۳۱٪ گزینه حکومت ضعیف، جامعه ناتوان را انتخاب کرده اند.
- در بخش تمایل به مهاجرت ۲۱٪ گفته اند که یا می خواهند مهاجرت کنند و یا می خواهند اما نمی توانند.
- در بخش پیش بینی در مورد بودن در یک سوم بالایی، میانی یا پایینی رفاهی در بین کشورهای جهان ۱۹٪ گفته اند یک سوم پایینی.
- و...
- این بخش از جامعه غیرقابل انکار است و حاصل ناامید شدن از بن بست ها و ناکارآمدی ها.

مقایسه نتایج پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان با نتایج نظرسنجی ما

- گفتیم که در نظرسنجی ما بین ۲۲ تا ۳۵٪ نمونه آماری عملاً نگاهی کاملاً ناامیدانه و سیاه به آینده ایران دارند و عملا می‌توان این بخش از جامعه را گروه از دست رفته نامید.
- مقایسه تطبیقی نتایج این نظرسنجی محدود با پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان در سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد که در آن پیمایش نیز ۳۰.۲٪ ایرانیان گزینه «وضعیت کشور قابل اصلاح نیست» را انتخاب کرده‌اند. و ۶۱.۶٪ گفته‌اند «وضعیت موجود را باید با انجام اصلاحات بهبود داد». و ۸.۲٪ نیز گفته‌اند که «وضعیت کشور خوب و قابل دفاع است».
- در آن پیمایش ملی ۳۰٪ افراد از اصلاح و بهبود کشور دل بریده‌اند و دیدگاه رادیکالی به وضعیت کشور دارند.
- این بخش از جامعه نه با تبلیغ، نه با گفتار درمانی، نه با آینده فروشی و نه با یارانه و سوبسید و کالابرگ به آینده امیدوار نخواهند شد. این بخش از جامعه فقط و فقط با سلسله‌ای از تغییرات جدی و دستاوردهای ملموس (نه تصمیمات موردی و دستاوردهای مقطعی) ممکن است تغییر عقیده بدهند. بدترین کار نادیده گرفتن آنان است.

تحلیل ترکیبی- پیام راهبردی دوم

- ۵۳٪ از پاسخ‌دهندگان «اراده ملت، آگاهی و خواست جمعی از طریق فشار افکار عمومی و مطالبه‌گری» را مهم‌ترین اهرم بهبود اساسی می‌دانند، در حالی که ۳۳٪ چشم‌انتظار اراده حاکمیت و تغییر مدیران ارشد هستند و تنها ۱۴٪ به عوامل بیرونی (تحریم، جنگ و فشار بین‌المللی) دل بسته‌اند.

- **کانون ثقل تفکر تحول‌خواهی در بخش آگاه جامعه (یقه‌سفیدها، نخبگان و کاربران فعال شبکه‌های اجتماعی و نه لزوماً همه جامعه) از بیرون مرزها و حتی از درون ساختار رسمی قدرت، به سمت «جامعه توانمند و عاملیت مدنی» تغییر مکان داده است.**

- وقتی ۵۳٪ از پاسخ‌دهندگان، اراده ملت و آگاهی جمعی را اهرم اصلی تغییر می‌دانند و بیش از ۸۳٪ دارای اطمینان زیاد یا متوسط به تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌های خود هستند، این امر دقیقاً بازتاب‌دهنده مفهوم تأثیرگذاری جمعی (Collective Efficacy) است. جامعه (به‌ویژه طبقات تحصیل‌کرده و آنلاین) دیگر خود را صرفاً مفعولِ بلاواسطه سیاست‌های حکومت نمی‌بیند، بلکه برای خواست جمعی ارزش و وزنِ اثرگذاری قائل است.

تحلیل ترکیبی- پیام راهبردی سوم

- وقتی به داده‌های پژوهش نگاه می‌کنیم، با یک تناقض معنادار و جالب روبه‌رو می‌شویم. نه در حوزه سیاست داخلی و نه در حوزه آزادی اقتصادی و نه در نظام حکمرانی انتظار تغییرات اساسی در ده سال آینده وجود ندارد. در نقطه مقابلِ این بدبینیِ ساختاریِ، وقتی از وضعیت معیشت و سطح زندگی در افق ۱۴۱۴ پرسیده می‌شود، ۵۱٪ پاسخ‌دهندگان صراحتا اعلام می‌کنند که شرایط «بهتر خواهد شد». همچنین در ارزیابی جایگاه ایران در جهان از نظر رفاهی، میزان کسانی که فکر می‌کنند ایران جزو یک سوم برتر دنیا خواهد شد، بیش از دو برابر افزایش می‌یابد (از ۹٪ در شرایط فعلی به ۲۱٪ در آینده).
- این پارادکس را چگونه می‌شود توضیح داد؟ نمونه آماری این پژوهش دچار نوعی امیدواریِ مبهم و غریزی است؛ به این معنا که آنان در هیچ کدام از مسیرهای توسعه (چه آزادی اقتصادی، چه بهبود حکمرانی، چه رابطه با جهان و یا آزادی فضای سیاسی) گزینه مطلوب را بالاتر ۷۵٪ انتخاب نکرده‌اند و همه گزینه‌های مطلوب زیر ۵۰٪ اقبال داشته‌اند. به اهرم تغییر از بالا توسط حکومت نیز فقط ۳۳٪ امید وجود دارد. اما در سطح زیستِ فردی و معیشتی، نوعی خوش بینی دارند!

تحلیل ترکیبی- پیام راهبردی سوم- ادامه

- بر اساس برخی نظریات، «امید» همیشه یک احساس برآمده از شناخت و محاسبه نیست، بلکه گاهی اوقات یک مکانیزم دفاعیِ روانی است که ذهن انسان برای حفاظت از خود در برابر فروپاشی روانی، فرسودگی مفرط و ناامیدی مطلق فعال می‌کند.
- ما با یک امید غریزی، بقامحور و گریزناپذیر روبرو هستیم. ما لزوماً نمی‌دانیم کدام سازوکار اقتصادی یا سیاسی قرار است ما را نجات دهد، اما بر اساس یک غریزه بقا یا شهود تاریخی، باور داریم که وضعیتِ فعلی تا ابد دوام نخواهد آورد و بالاخره «یک جوری اوضاع بهتر می‌شود».
- این وضعیت نشان می‌دهد که امید در نمونه آماری (و شاید در جامعه ایرانی)، یک «پناهگاه روانی برای تداوم زیست» است.
- وقتی شرایط ساختاری (سیاست خارجی، اقتصاد سیاسیِ و حکمرانی) مسدود یا مبهم به نظر می‌رسد، پذیرش این واقعیت که «معیشت و رفاه آینده هم قطعا نابود خواهد شد» به معنای پذیرش بن بست مطلقِ زندگی فردی است.

تحلیل ترکیبی- پیام راهبردی سوم- ادامه

- بنابراین، شاید ذهن انسانِ ایرانی دست به یک تفکیک بزند: متغیرهای کلان و سیاسی را مبهم (و نه لزوماً سیاه) می‌بیند، اما معیشت فردی و آینده زیستن را با یک «امیدِ مبهم و غریزی» نجات می‌دهد. در نظریه اسنایدر (C. R. Snyder) امید وابسته به سه پدیده است:
  - هدف (Goal)
  - عاملیت (Agency)
  - مسیر (Pathway)
- آنچه بر اساس تجربیات زیسته، تعاملات روزانه و از یافته‌های این گزارش می‌توانم به عنوان یک جمع‌بندی اولیه مطرح کنم آن است که جامعه ایرانی آرزو دارد ولی هدف روشن و دقیق ندارد (فاکتور هدف ۵۰٪ تأمین می‌شود)، جامعه ایرانی دارد به عاملیت خودش باورمند می‌شود (پس فاکتور عاملیت رو به بهبود است) ولی مسیر (راهبرد/استراتژی) ندارد و پیشنهاد مسیر، وظیفه اخلاقی نخبگان فکری، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است. تا این لحظه ایران یک جامعه امیدوار است اما امیدی مبهم و غریزی و محتاج استراتژی برای همسو شدن توان‌های پراکنده جامعه.

سخن پایانی

برداشتم این است؛
بیشتر (و نه همه) ایرانیان همچنان امیدوارند.
امید وجود دارد، اما امید مبهم و بدون ایده.
باید روی چند ایده محوری و محدود به اجماع رسید؛
تا انرژی این جمع همچنان امیدوار در مسیری مورد اجماع آزاد شود.

سایر گزارش های منتشر شده از سلسله گزارش های ایران ۲۰۳۵

گزارش ایران کجای جهان ایستاده است؟

بررسی و مقایسه ایران با متوسط جهان، ترکیه و عربستان بر اساس ۵۲ شاخص مقایسه ای و ۳۲ گزارش بین المللی

لینک دریافت: B2n.ir/zs7012

گزارش ایران چه باید بکند؟

اولویت های راهبردی ایران بر اساس هم اندیشی غیرحضوری ۱۴۰ خبره و صاحب نظر ایران

لینک دریافت: B2n.ir/ke7321

طرح ایران ۲۰۳۵

مدیر طرح: مجتبی لشکربلوکی

توپایان هر گفتگوی منی

